

2.3. Суб'єкти інноваційної діяльності

Терміни

Суб'єкти інноваційної діяльності – фізичні і (або) юридичні особи України, фізичні і (або) юридичні особи іноземних держав, особи без громадянства, об'єднання цих осіб, які провадять в Україні інноваційну діяльність і (або) залучають майнові та інтелектуальні цінності, вкладають власні чи запозичені кошти в реалізацію в Україні інноваційних проектів¹.

Інноваційне підприємство (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) – підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 відсотків його загального обсягу продукції і (або) послуг².

Науковий парк – юридична особа, що створюється з ініціативи вищого навчального закладу та/або наукової установи шляхом об'єднання внесків засновників для організації, координації, контролю процесу розроблення і виконання проектів наукового парку³.

Технологічний парк (технопарк) – юридична особа або група юридичних осіб (далі – учасники технологічного парку), що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів з метою створення організаційних засад виконання проектів технологічних парків з виробничого впровадження наукоємних розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції⁴.

Технологічний парк – відокремлена нерухомість разом з технічною інфраструктурою, створена з метою обміну знаннями та технологіями між науковими підрозділами та підприємцями, що пропонуються підприємцям із застосуванням сучасних технологій, консалтингових послуг у створенні та розвитку підприємств, передачі технології та перетворення результатів науково-дослідних робіт у технологічні інновації, а також створення можливості підприємцям вести ділову діяльність за допомогою використання нерухомості та технічної інфраструктури на основі договірних принципів⁵.

Технопарк / науковий парк (jednostka – польською) – окремий суб'єкт спрямований на розвиток діяльності підприємців, які використовують сучасні техно-

¹ Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. Ст. 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.

² Там само.

³ Про наукові парки: Закон України від 25.06.2009 р. № 1563-VI. Ст. 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1563-17#Text>.

⁴ Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16.07.1999 р. № 991-XIV. Ст. 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14#Text>.

⁵ Про фінансову підтримку інвестицій: Закон Польщі від 20 березня 2002 р. П. 15, ст. 2. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20020410363/U/D20020363Lj.pdf>.

логії, зокрема малі та середні підприємства, на основі використання окремих властивостей та технічної інфраструктури на договірній основі¹.

Індустріальний (промисловий) парк (далі – індустріальний парк) – визначена ініціатором створення індустріального парку відповідно до містобудівної документації облаштована відповідною інфраструктурою територія, у межах якої учасники індустріального парку можуть здійснювати господарську діяльність у сфері переробної промисловості, а також науково-дослідну діяльність, діяльність у сфері інформації і телекомунікацій на умовах, визначених цим Законом та договором про здійснення господарської діяльності у межах індустріального парку².

Транскордонний індустріальний парк – індустріальний парк, що створюється і функціонує на підставі міжнародного договору України, який укладається між урядами держав або уповноваженими ними ініціаторами створення. Порядок створення і функціонування таких індустріальних парків регулюється міжнародними договорами України³.

Інші суб'єкти інноваційної інфраструктури – сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо)⁴.

Інноваційне підприємство (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) – підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 відсотків його загального обсягу продукції і (або) послуг⁵.

Бізнес-інкубатор – організація, яка надає на певних умовах і на певний час спеціально обладнані приміщення та інше майно суб'єктам малого та середнього підприємництва, що розпочинають свою діяльність, з метою сприяння у набутті ними фінансової самостійності⁶.

Нормативно-правове регулювання

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
2. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.

¹ Ośrodki innowacji w Polsce (z uwzględnieniem inkubatorów przedsiębiorczości) / pod redakcją Aleksandra Bąkowskiego. Marzeny Mażewskiej. Warszawa: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości. 2014. 114 с.

² Про індустріальні парки : Закон України від 21.06.2012 р. №5018-VI. П. 3, ч.1, ст.1 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17>.

³ Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. Ст. 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>. п. 6-1 ч.1 ст. 1.

⁴ Там само.

⁵ Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. Ст. 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>. Ст. 1.

⁶ Порядок реєстрації організацій, діяльність яких спрямована на задоволення потреб суб'єктів малого та середнього підприємництва : Постанова КМУ від 21 травня 2009 р. №510. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/510-2009-%D0%BF#Text>. (Втратила чинність).

3. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 14.09.2006 р. № 143-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text>.
4. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків: Закон України від 16.07.1999 р. № 991-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-14#Text>.
5. Про наукові парки : Закон України від 25.06.2009 р. № 1563-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1563-17#Text>.
6. Про індустриальні парки : Закон України від 21.06.2012 р. №5018-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17>.
7. Про затвердження Положення про порядок створення і функціонування технопарків та інноваційних структур інших типів : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 травня 1996 р. № 549. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/549-96-п>.
8. Про фінансову підтримку інвестицій : Закон Польщі від 20 березня 2002 р. URL: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20020410363/U/D20020363Lj.pdf>.
9. Порядок реєстрації організацій, діяльність яких спрямована на задоволення потреб суб'єктів малого та середнього підприємництва: затв. Постановою КМУ від 21 травня 2009 р. N510. (*Втратила чинність*).

Використана література

1. Учасники Національної інноваційної системи: інституційно-функціональний аналіз в праві: колект. монографія / за заг. ред. С. В. Глібка, Ю. В. Георгієвського. Харків : Право, 2018. 270 с. URL: <https://ndipzir.org.ua/archives/6354>.
2. Глібка С. В. Правове регулювання діяльності наукового парку як суб'єкта національної інноваційної системи. *Право та інновації*. Харків. 2017. № 4. С. 15-27.
3. Новіков Є. А. (2017) Історія розвитку мереж трансферу технологій в ЄС. *Право та інновації*. № 1(17). С. 41–45.
4. Чернюк В. Наукові парки в Україні – стан та проблеми діяльності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 1/2016 . С. 68–75. С. 73.
5. Куриляк В. Є. Кластери та наукові парки як ефективний засіб переходу до економіки інноваційного типу. *Вісник Донбаської державної машинобудівної академії*. 2016. № 3. С. 101–106. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vddma_2016_3_21.pdf.
6. Аналіз правового регулювання діяльності інноваційних структур, підтримки малого та середнього підприємництва в Україні (регіональний аспект) / С. В. Глібка, Ю. Є. Атаманова, О. В. Черкасов та ін. Харків : Право, 2018. 96 с. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewiCsZyq3_TqAhWP14sKHQmoC_QQFjABegQIBhAB&url=https%3A%2F%2Finvest.kh.ua%2Fimages%2Fmsp_analys.pdf&usq=AOvVaw2GeWKapntZuFqkkDGIINNSg.
7. Ośrodki innowacji w Polsce (z uwzględnieniem inkubatorów przedsiębiorczości) / pod redakcją Aleksandra Bąkowskiego. Marzeny Mażewskiej. Warszawa : Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, 2014. 114 с.
8. Žuvela I., Znanstveno-tehnološki parkovi – pokretači regionalnog razvoja. Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci, 1993, 107–123.
9. Погрібний, Д. І. ТНК як суб'єкти інноваційного розвитку в світовій економіці. *Право та інноваційне суспільство*. 2014. № 1. С. 12–21. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/pric_2014_1_4.pdf.

10. Командровська В. Є., Колесник М. В., Артюхов В. І. Інноваційні парки як засіб активізації інноваційної діяльності в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2018. №36 (1). С. 56-59. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/bses_2018_36\(1\)_14.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/bses_2018_36(1)_14.pdf).
11. Чухно І. А. Суб'єкти інноваційного розвитку регіону. Харків, 2016. URL: <http://repo.knmu.edu.ua/bitstream/123456789/15567/1/%D0%A1%D0%A3%D0%91%D0%84%D0%9A%D0%A2%D0%98%20%D0%86%D0%9D%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%99%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%9E%20%D0%A0%D0%9E%D0%97%D0%92%D0%98%D0%A2%D0%9A%D0%A3%20%D0%A0%D0%95%D0%93%D0%86%D0%9E%D0%9D%D0%A3.docx>.
12. Новіков Є. А., Свідунова Л. В. Правовий статус бізнес-інкубаторів і акселераторів як форма підтримки інноваційних проектів: досвід Польщі. *Інноваційна система та інформаційні технології в сучасній науці* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, м. Київ, 20 жовт. 2017 р.) / редкол.: С. В. Глібко, О. Д. Крупчан, С. А. Бука. Харків : Право, 2017. 240 с. С. 85 – 90. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjc1Nv4kZjrAhVlxIsKHVblBxYQFjAAegQIBhAB&url=http%3A%2F%2Fndipzir.org.ua%2Fwp-content%2Fuploads%2F2018%2F03%2FNovikov_Svidunova.pdf&usg=AOvVaw07UDmxDOEIY7Zwvuz9DfZ.

Рекомендована література

1. Постригань Т. Правове регулювання наукових і технопаркових структур Німеччини. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 4. URL: <http://uran.inprojournal.org/article/download/175712/175630>.
2. Алексеєнко І. Г. Питання організації діяльності наукових парків як суб'єктів інноваційної діяльності в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. Спецвипуск ч. 1. 2017. С. 62-65. URL: http://apnl.dnu.in.ua/tom_1_2017/16.pdf.
3. Подлевський А. А., Середа О. А. Функціонування технологічних парків: світовий досвід та українські реалії. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. Сер.: Економічні науки. 2017. № 4. С. 9–22. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vnuvgp_ekon_2017_4_4.pdf.
4. Романець І. В., Ткачук А. П., Неприцький О. А. Транскордонне співробітництво в концепції індустріальних парків в Україні. ВНТУ, 2017. URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/17167/3184.pdf?sequence=3>.
5. Кваша Т. К. Науково-технологічні парки: теоретичні та практичні аспекти створення й міжнародний досвід розвитку. *Наука, технології, інновації*. 2017. № 4. С. 10–26. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/150842/02-Kvasha.pdf?sequence=1>.
6. Семенюк С. Б., Шпилик С. В. Освітні заклади як особливі суб'єкти інноваційного розвитку суспільства. *Тенденції розвитку маркетингу в умовах економічних трансформацій*: монографія. 2017. С. 185–194. URL: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/21030/2/TRM_2017_Semenuk_S_B-Osvitni_zaklady_yak_185-194.pdf.

Коментар

Суб'єкти інноваційної діяльності визначаються статтями 5 та 16 Закону України «Про інноваційну діяльність». До них відносяться фізичні і (або) юридичні

особи України, фізичні і (або) юридичні особи іноземних держав, особи без громадянства, об'єднання цих осіб, які провадять в Україні інноваційну діяльність і (або) залучають майнові та інтелектуальні цінності, вкладають власні чи запозичені кошти в реалізацію в Україні інноваційних проектів.

Законодавство України вводить в обіг додатково узагальненні поняття груп суб'єктів інноваційної діяльності, що пояснюється юридико-технічним формуванням нормативних актів та визначенням спеціальних для цих нормативних актів інституцій. Такими є інноваційні підприємства та інноваційні структури.

Інноваційним підприємством визнається підприємство (об'єднання підприємств) будь-якої форми власності, якщо більше ніж 70 відсотків обсягу його продукції (у грошовому вимірі) за звітний податковий період є інноваційними продуктами і (або) інноваційною продукцією. Інноваційне підприємство може функціонувати у вигляді інноваційного центру, бізнес-інкубатора, технополісу, технопарку тощо. (Стаття 16 ЗУ «Про інноваційну діяльність»).

Інноваційна структура. Відповідно до Положення про порядок створення і функціонування технопарків та інноваційних структур інших типів, затв. постановою КМУ від 22 травня 1996 р. № 549 (далі – Положення № 549) це юридична особа будь-якої організаційно-правової форми, що створена відповідно до законодавства (вид А), або група юридичних осіб, яка діє на основі договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів її учасників (далі — договір про спільну діяльність) (вид Б), з визначеними галуззю діяльності та типом функціонування, орієнтованим на створення та впровадження наукоємної конкурентоспроможної продукції. Учасниками інноваційної структури можуть бути будь-які підприємства, організації та установи незалежно від форм власності (з урахуванням обмежень, встановлених законодавчими актами).

Згідно з п. 6 Положення № 549 інноваційні структури виду А створюються в порядку, встановленому законодавством для відповідних організаційних форм суб'єктів підприємництва (підприємство, об'єднання підприємств, господарські товариства тощо).

Згідно з п. 7 Положення № 549 інноваційні структури виду Б створюються шляхом укладення учасниками інноваційної структури договору про спільну діяльність. Договір повинен містити відомості про склад учасників, їх права та обов'язки, пріоритетні напрями діяльності, органи управління і керівний орган, їх повноваження та порядок прийняття ними рішень, порядок фінансування діяльності органів управління і керівного органу, порядок прийняття нових учасників та виключення з числа учасників інноваційної структури, порядок ліквідації інноваційної структури (припинення дії договору).

У п. 11 Положення № 549 визначається, що МОН за поданням Комісії з організації діяльності технологічних парків та інноваційних структур інших типів здійснює реєстрацію інноваційної структури та її основного інноваційного про-

дукту шляхом включення її до Державного реєстру інноваційних структур та видачі відповідного свідоцтва. Форма свідоцтва затверджується МОН.

Свідоцтво про реєстрацію інноваційної структури дає право на отримання податкових, валютно-фінансових та інших пільг і переваг, установлених законодавством.

Сутність технопарків встановлено у ст. 1 ЗУ «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків»); Постанові КМ України «Про затвердження Положення про порядок створення і функціонування технопарків та інноваційних структур інших типів» № 549 від 22.05.1996 р.; Постанові КМ України «Про затвердження Положення про Комісію з організації діяльності технологічних парків та інноваційних структур інших типів» № 1219 від 06.08.2003 р.

Сутність наукових парків.

– науковий парк – юридична особа, що створюється з ініціативи вищого навчального закладу та/або наукової установи шляхом об'єднання внесків засновників для організації, координації, контролю процесу розроблення і виконання проектів наукового парку (ст. 1 ЗУ «Про наукові парки»);

– інші суб'єкти інноваційної інфраструктури – сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо) (ст. 1 Закону України «Про інноваційну діяльність»).

Згідно з ч. 1 ст. 19 Закону «Про інноваційну діяльність» для здійснення фінансової підтримки інноваційної діяльності суб'єктів господарювання різних форм власності Кабінет Міністрів України за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності створює спеціалізовані державні небанківські інноваційні фінансово-кредитні установи.

Відповідно до ч. 1 ст. 20 Закону України «Про інноваційну діяльність» для здійснення фінансової підтримки місцевих інноваційних програм органи місцевого самоврядування можуть створювати комунальні спеціалізовані небанківські інноваційні фінансово-кредитні установи і підпорядковувати їх виконавчим органам місцевого самоврядування.

Наукові погляди

За словами I. Žuvela, загальноприйняті цілі технопарків: а) створення нових форм співпраці між науковими дослідженнями та сучасним виробництвом, тим самим швидше передаючи наукові результати в економічній зоні; б) спосіб модернізації призводить до прискорення перебудови існуючої галузі; в) вони прискорюють розвиток всього регіону шляхом створення робочих місць, інфраструктури, піднімаючи наукові та культурні стандарти; г) вони підвищують рівень корпоративної культури та етики.¹

Історично технологічні парки створюються за ідеєю кластерів. Вже в кінці сорокових і п'ятдесятих років ХХ століття були створені перші форми технопар-

¹ Žuvela I., Znanstveno-tehnološki parkovi; Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci, 1993. С. 107–123.

ків: Menlo Park, the Stanford Industrial Park (нині Науковий парк), який був попередником того, що зараз називається Силіконовою долиною. Вона сьогодні являє собою зону найбільшої концентрації високотехнологічних новаторів ІТ-сфери¹.

Структурна відмінність технопарку полягає у тому, що охоплення компаній-клієнтів у технопарку ширше, ніж, наприклад, у бізнес-інкубатора, і він не обмежується тільки створеними і такими, що знаходяться на самому початку розвитку інноваційними утвореннями. У договорі про спільну діяльність визначаються органи управління і керівний орган (юридична особа), їх повноваження та порядок прийняття ними рішень, порядок фінансування діяльності органів управління і керівного органу².

В Україні прийнято вважати, що найбільш поширеними напрямками та видами діяльності технологічних парків по відношенню до національної інноваційної системи та інноваційної інфраструктури є:

- Сприяння розвитку та підтримка малого інноваційного підприємництва.
- Забезпечення правового, інформаційного, маркетингового і комерційного супроводу інноваційного процесу.

- Розвиток міжнародного і вітчизняного співробітництва у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності, сприяння залученню іноземних інвестицій.

- Проведення спільних наукових досліджень, співробітництво з міжнародними фондами, проведення міжнародних наукових конференцій, семінарів, симпозиумів

- Забезпечення нової якості підготовки та перепідготовки наукових кадрів. Впровадження в навчальний процес інноваційних навчальних технологій, у тому числі симуляційних, віртуальних, імітаційних тощо

- Участь у міжнародних освітніх та наукових програмах³.

Основною проблемою функціонування технологічних парків є відсутність в більшості технологічних парків або недостатня прозорість інформації щодо зв'язків технологічних парків з МСП та стартапами (у т.ч. про комерціалізацію результатів науково-дослідних досліджень за допомогою утворення МСП та стартапів), відсутність чіткого розуміння у суб'єктів підприємницької діяльності призначення Технопарку, доцільність та відсутність виключності використання цього поняття у назві. У більшості суб'єктів відсутня інформація про результати науково-дослідних робіт, а присутні лише напрямки діяльності⁴.

Результати можливо викласти наступним чином з відображенням кількості наукових парків результати можливо, які передбачають вказані функції⁵:

¹ Учасники Національної інноваційної системи: інституційно-функціональний аналіз в праві: колект. монографія / за заг. ред. С. В. Глібка, Ю. В. Георгієвського. Харків : Право, 2018. 270 с. С. 137. URL: <https://ndipzir.org.ua/archives/6354>.

² Там само. С. 138.

³ Там само. С. 139–140.

⁴ Там само. С. 156.

⁵ Там само. С. 117–118.

1) функція створення нових видів інноваційного продукту, здійснення заходів щодо їх комерціалізації, організація та забезпечення виробництва наукоємної, конкурентоспроможної на внутрішніх і зовнішніх ринках інноваційної продукції в більшості випадків реалізована шляхом підтримки інноваційних структур та створення суб'єктів інноваційної інфраструктури. Реалізація цієї функції встановлена у 5 НП: у формі участі НП у діяльності інноваційних кластерів в Україні, у започаткуванні бізнес-інкубаторів, а також шляхом здійснення інших заходів, спрямованих на комерціалізацію результатів наукової діяльності.

2) функція інформаційно-методичного, правового та консалтингового забезпечення засновників і партнерів наукового парку, надання патентно-ліцензійної допомоги реалізується у 6 НП у формі наукових консультацій, розробки та обґрунтування бізнес-планів інноваційних проектів, інформаційно-комунікаційного, технологічного, інформаційно-методологічного, правового, консалтингового забезпечення, надання патентно-ліцензійної допомоги, інформаційно-консультативного супроводження трансферу та інше.

3) функція залучення студентів, випускників, аспірантів, науковців та працівників вищого навчального закладу та/або наукової установи до розроблення і виконання проектів наукового парку.

4) реалізацію функції сприяння розвитку та підтримка малого інноваційного підприємництва умовно можна поділити на 2 напрямки: а) підтримка МСП як напрямок виявлена у 1 НП; б) підтримка інноваційного МСП та підприємництва – у 4 НП. Тобто 5 НП заявили про зв'язок науки з підприємництвом. Як один з варіантів взаємодії МСП з ВНЗ та науковими установами можна навести приклад досвіду співробітництва Українського науково-технологічного центру та ІПМАШ НАН України. Так, серед напрямків взаємодії, ними було задекларовано, при умові фінансування Українського науково-технологічного центру, сприяння створенню малих та середніх технологічних підприємств, якщо вони використовують технології ІПМАШ. Але інформація про фактичне здійснення такої діяльності та її результати відсутня.

5) функція з організації підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів, необхідних для розроблення і реалізації проектів наукового парку прямо передбачена в 2-х наукових парках у формі інформаційно-просвітницької роботи та створення сприятливих стартових умов для вчених, аспірантів та викладачів, а також діяльності школи стартапів.

6) залучення і використання у своїй діяльності ризикового (венчурного) капіталу, підтримка наукоємного виробництва;

7) захист та представництво інтересів засновників і партнерів наукового парку в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, а також у відносинах з іншими суб'єктами господарювання під час організації та виконання проектів наукового парку в межах, визначених установчими документами наукового парку;

8) розвиток міжнародного і вітчизняного співробітництва у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності, сприяння залученню іноземних інвестицій¹.

Бізнес-інкубатори створюються з метою надання усебічної підтримки, так би мовити «опіки» над стартапами: надання послуг оренди приміщень для малих та середніх інноваційних організацій, консалтингових, освітніх, фінансових, посередницького пошуку потрібних фахівців, інвесторів тощо. Бізнес-інкубатор повинен довести до успішного зростання стартап-компанію, потім повести ротацію, тобто зміну колишніх стартапів, які уже стали на стабільний шлях розвитку, на нові, які потребують допомоги інкубатора².

Інноваційні центри. За своєю суттю інноваційні центри нагадують бізнес-інкубатори, проте у всьому світі можуть трактуватися по-різному. Наприклад, у Німеччині термін «інноваційний центр» є найбільш узагальнюючим та включає як бізнес-інкубатори, так і технологічні та наукові парки. У країнах англосаксонської правової сім'ї інноваційні центри – це синонімічна назва бізнес-інкубаторів. Проте у Харкові інноваційними центрами називають і не зовсім бізнес-інкубатор. Такі суб'єкти виконують менше функцій, ніж бізнес-центр³.

ІТ кластери. ІТ кластери є доволі популярними суб'єктами інноваційної інфраструктури на території України. У липні 2015 р. було зареєстровано Харківський кластер інформаційних технологій, який має КВЕД 94.99 «Діяльність інших громадських організацій, н. в. і. у.» як основний вид діяльності, що дозволяє широко трактувати можливості зайняття ними господарською справою. Завдяки проведенню заходів на зразок тренінгів, курсів, воркшопів тощо ІТ кластер надає інноваційним підприємствами та усім бажаючим інформаційно-комунікативні, освітні, консалтингові послуги⁴.

Мережева кластерна модель. Включає автономні та, що важливо, взаємозамінні ланки – виробничі комплекси і підприємства, які на основі кооперації утворюють виробничий кластер. Ці регіони не мають жорсткої спеціалізації і здатні до інновацій і галузевої гнучкості, саме їх називають основою сталого розвитку і конкурентоспроможності країни⁵.

Наукові парки. За функціональним місцем в інноваційному процесі з участю ЗВО або наукових установ наукові парки є найбільш відповідною структурою для підтримки інноваційної діяльності та виконання завдань по комерціалізації наукових результатів, в той же час мета створення та функції наукових парків в ст. 3, 4 Закону України «Про наукові парки» в сучасних умовах обмежують розвиток самих наукових парків та їх наукової, науково-технічної діяльності⁶.

¹ Учасники Національної інноваційної системи: інституційно-функціональний аналіз в праві: колект. монографія / за заг. ред. С. В. Глібка, Ю. В. Георгієвського. Харків : Право, 2018. 270 с. С. 117-118. URL: <https://ndipzir.org.ua/archives/6354>.

² Аналіз правового регулювання діяльності інноваційних структур, підтримки малого та середнього підприємства в Україні (регіональний аспект) / С. В. Глібка, Ю. Є. Атаманова, О. В. Черкасов та ін. Харків : Право, 2018. С. 30. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2018/AnalizPRInn_2018/AnalizPRInn_2018.pdf.

³ Там само. С. 32.

⁴ Там само. С. 32.

⁵ Там само. С. 33.

⁶ Там само. С. 34.

Науковий парк-корпорація. Нагальним прикладом НП, створеного у формі корпорації, є НП Київська політехніка. Відповідно до ст. 120 ГК України корпорація створюється внаслідок консолідації виключно підприємств. Якщо ж розглянути склад засновників НП «Київська політехніка», то можна побачити, що до його складу входить 4 учасники, однак не всі учасники корпорації є підприємствами. У такому випадку, тільки якщо виходити із широкого розуміння підприємства можна дійти висновку, що будь-яка юридична особа може входити до складу корпорації. Але на сьогодні в законодавстві немає жодних роз'яснень з цього приводу, а тому постає питання щодо відповідності суб'єктного складу даної корпорації відповідним правовим нормам¹.

Технологічні парки. Законодавством встановлено, що технологічні парки можуть бути створені без утворення окремої юридичної особи та без об'єднання вкладів учасників. Відтак, технологічний парк може бути заснований юридичною особою або групою юридичних осіб, які діють відповідно до договору про спільну діяльність. Згідно Закону України договір про спільну діяльність технопарку повинен містити відомості про склад учасників, їх права та обов'язки, пріоритетні напрями діяльності, органи управління, і керівний орган, а також їх повноваження та порядок прийняття ними рішень, порядок фінансування діяльності органів управління і керівного органу, порядок прийняття нових учасників та виключення з числа учасників інноваційної структури, порядок ліквідації інноваційної структури (припинення дії договору)².

Підсумовуючи, поняття суб'єктів інноваційної діяльності можливо визначити як суб'єкти господарювання, що здійснюють діяльність із безпосереднього створення або із забезпечення створення на основі об'єктів інтелектуальної власності інноваційних продуктів, готових до безпосереднього впровадження (використання) в умовах конкретного виробництва, господарської діяльності чи іншій сфері, та їх упровадження чи використання як інновацій із випуском нової (суттєво удосконаленої) продукції, виконанням інноваційних робіт, наданням інноваційних послуг, а також отриманням інших суттєвих результатів від реалізації інновацій.

2.4. Об'єкти інноваційної діяльності

Терміни

Інноваційна технологія – це впровадження нового або значно вдосконаленого виробничий процес, спосіб розповсюдження або допоміжні дії для товарів чи послуг³.

¹ Аналіз правового регулювання діяльності інноваційних структур, підтримки малого та середнього підприємництва в Україні (регіональний аспект) / С. В. Глібко, Ю. Є. Атаманова, О. В. Черкасов та ін. Харків : Право. 2018. С. 37. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2018/AnalizPRInn_2018/AnalizPRInn_2018.pdf.

² Там само. С. 39.

³ Глібко С. В., Матюшенко І. Ю., Пасмор М. С. Практичні аспекти визначення високотехнологічних галузей і продукції в Україні. *Соціальна економіка*. 2018. Вип. 55. С. 37–49. С. 24.